ప్రచురణార్హమైనది

భారత సర్వోన్నత **న్యాయస్థానంలో**

సివిల్ అప్పీల్ పరిధి

I. A. సంఖ్య. **2023** నాటి **56308**

2022 నాటి రిట్ పిటిషన్ **(సి)** నెం. **191** నందు

పినాక్ పాణి మొహంతి **...పిటిషనర్ (లు)**

వర్సస్

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరులు. **...ప్రతివాది**

(లు)

మరియు

సహకార మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా విషయంలో **...**

దరఖాస్తుదారు

ఉత్తర్వు

ఎం. ఆర్. షా, న్యాయమూర్తి.

1. 2023 సంవత్సరపు ఐ.ఏ. నెం.56308 గా ఉన్న ప్రస్తుత దరఖాస్తును, సహకార మంత్రిత్వ శాఖ, భారత ప్రభుత్వము, ఉపయోగించని మొత్తం రూ.23,937 కోట్లు ("సహారా-ఎస్ఇబిఐ (SEBI) రీఫండ్ అకౌంట్ లో పడి ఉన్నాయి) నుండి సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్

డిపాజిటర్ల చట్టబద్ధమైన బకాయిల చెల్లింపు కోసం రూ.5000 కోట్లు బదిలీ చేయుటకు తగు ఆదేశాలు కోరుతూ, ఎంచుకున్నారు.

2. సొలిసిటర్ జనరల్ శ్రీ తుషార్ మెహతా మాట్లాడుతూ, ఈ కోర్టు గతంలో జారీ చేసిన ఆదేశాలకు అనుగుణంగా డిపాజిట్ చేయబడిన మొత్తం రూ.24,979.67 కోట్లు "సహారా-ఎస్ఇబిఐ రీఫండ్ అకౌంట్"లో సెబీ వద్ద ఉపయోగించకుండా పడి ఉన్నాయి.పైన పేర్కొన్న మొత్తంలో రూ.15,569.27 కోట్లు, సహారా ఇండియా రియల్ ఎస్టేట్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ మరియు సహారా హౌసింగ్ ఇన్వెస్ట్మెంట్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ చేత డిపాజిట్ చేయబడినవి, సహారా రియల్ ఎస్టేట్ లిమిటెడ్ వివాదం కారణంగా సహారా క్రెడిట్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్ నుండి 2253 కోట్లు తీసుకొని సెబీ వద్ద జమ చేశారు. అందువల్ల, "సహారా-ఎస్ఇబిఐ రీఫండ్ అకౌంట్" లో ఉన్న కార్పస్ లో పైన పేర్కొన్న సహారా గ్రూప్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్ డిపాజిటర్లకు చెందిన మొత్తము ఇప్పటికే కలిపి ఉందని సమర్పించబడింది.

2.1 "సహారా-సెబీ రీఫండ్ అకౌంట్" లో జమ చేసిన మొత్తం వినియోగించబడకుండా పడి ఉందని, వాస్తవానికి సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలపై పెద్ద సంఖ్యలో కొనసాగుతున్న

ఫిర్యాదుల కారణంగా మరియు ఉపయోగించని మొత్తంలో సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల డిపాజిటర్ల మొత్తం కూడా ఉందని, ఒక వేళ 5,000 కోట్లు సెంట్రల్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలకు బదిలీ చేసినట్లయితే, ఆ తరువాత సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల డిపాజిటర్ల చట్టబద్ధమైన బకాయిలు తీర్చడానికి పంపిణీ చేయబడుతుంది, ఇది న్యాయమైనది, సరైనది మరియు సమంజసమైనది అని ఆయన అన్నారు.

2.2 పైన పేర్కొన్న మొత్తంపై, మరే ఇతర ఏజెన్సీకి ఎటువంటి ఆరోపణ మరియు/లేదా జప్తు లేదని ఆయన పేర్కొన్నారు. సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల డిపాజిటర్ల విస్తృత ప్రయోజనాల కోసం వివిధ అధికారులు/విభాగాలతో వరుస సమావేశాల తర్వాత, అభ్యర్థించిన విధంగా తగు ఆదేశాల కోసం ప్రస్తుత అభ్యర్థన దరఖాస్తును దాఖలు చేసినట్లు ఆయన పేర్కొన్నారు. సహారా సమూహంలోని సహకార సంస్థల యొక్క సంబంధిత డిపాజిటర్లకు బాకీ ఉన్న మరియు చెల్లించవలసిన మొత్తాన్ని అత్యంత పారదర్శకంగా పంపిణీ చేయాలని మరియు సరైన గుర్తింపు మరియు వారి డిపాజిట్ల రుజువును సమర్పించిన తరువాత నిజమైన డిపాజిటర్లకు చెల్లించాలని కూడా తగిన ఆదేశాలు జారీ చేయాలని ఆయన ప్రార్థించారు.ఈ కోర్టు మాజీ

న్యాయమూర్తి పర్యవేక్షణలో సంబంధిత డిపాజిటర్లకు ఈ మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడానికి తగిన ఆదేశాలు జారీ చేయాలని కూడా ఆయన అభ్యర్థించారు.

3. భారత యూనియన్ తరపున హాజరైన సొలిసిటర్ జనరల్ శ్రీ తుషార్ మెహతా వాదన విన్న తరువాత, పైన వివరించిన వాస్తవాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని, రూ. 2253 కోట్లు సహారా క్రెడిట్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్, అంటే నాలుగు సహారా గ్రూప్ మల్టీ-స్టేట్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలలో ఒకటి, నుండి తీసుకోబడ్డాయి మరియు "సహారా-ఎస్ఇబిఐ రీఫండ్ అకౌంట్" సెబిలో జమ చేయబడింది మరియు "సహారా-ఎస్ఇబిఐ రీఫండ్ అకౌంట్" లో ఉన్న మొత్తం ఉపయోగించబడలేదు మరియు అలా కానట్లయితే సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల యొక్క నిజమైన డిపాజిటర్లు, వారి డబ్బును తిరిగి పొందగలిగే వారు, ప్రస్తుత దరఖాస్తులో కోరిన అభ్యర్థన సహేతుకమైనదిగా అనిపిస్తుంది మరియు ఇది విస్తృత ప్రజా ప్రయోజనం/సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ యొక్క నిజమైన డిపాజిటర్లకు ప్రయోజనంగా ఉంటుంది. అందువల్ల, ప్రస్తుత దరఖాస్తు ఈ క్రింది ఆదేశాలతో పరిష్కరించబడుతుంది:-

(i) సహారా-ఎస్ఈబీఐ రీఫండ్ ఖాతాలో ఉన్న కోట్ల రూపాయలు మొత్తం రూ.24,979.67 నుంచి రూ.5000 కోట్లు సెంట్రల్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్

సొసైటీలకు బదిలీ చేయాలి, వారు సహారా గ్రూప్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల డిపాజిటర్ల చట్టబద్ధమైన బకాయిలు చెల్లించడానికి వాటిని పంపిణీ చేస్తారు, ఇవి నిజమైన డిపాజిటర్లకు అత్యంత పారదర్శకంగా మరియు సరైన గుర్తింపుతో చెల్లించాలి మరియు వారి డిపాజిట్ల రుజువు మరియు వారి క్లెయిముల రుజువును సమర్పిస్తే నేరుగా వారి సంబంధిత బ్యాంకు ఖాతాల్లో జమ చేయబడతాయి.

(ii) సహారా సమూహంలోని సహకార సంస్థల నిజమైన డిపాజిటర్లకు మొత్తాన్ని పంపిణీ చేయడంలో జస్టిస్ ఆర్. సుభాష్ రెడ్డితో పాటు సెంట్రల్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలకు సహాయపడటానికి అమికస్ క్యూరీగా నియమించబడిన ప్రముఖ న్యాయవాది శ్రీ గౌరవ్ అగర్వాల్ సమర్థవంతమైన సహాయంతో ఈ కోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి జస్టిస్ ఆర్. సుభాష్ రెడ్డి ఈ పంపిణీని పర్యవేక్షిస్తారు. చెల్లింపు చేసే విధానం మరియు పద్ధతులను జస్టిస్ ఆర్. సుభాష్ రెడ్డి, ఈ కోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి మరియు శ్రీ గౌరవ్ అగర్వాల్, విజ్ఞుడైన న్యాయవాదిలను సంప్రదించి సెంట్రల్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ రూపొందించాలి.

(iii) ఈ కోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి జస్టిస్ ఆర్. సుభాష్ రెడ్డికి నెలకు రూ.15 లక్షల రూపాయలు మరియు కోర్టు సహాయకులు (అమికస్ క్యూరీ) అయిన శ్రీ గౌరవ్ అగర్వాలుకు నెలకు రూ.5 లక్షలు వారి గౌరవ వేతనంగా చెల్లించాలి.

(iv) సహారా సమూహంలోని సహకార సంస్థల యొక్క సంబంధిత నిజమైన డిపాజిటర్లకు పైన పేర్కొన్న రూ.5,000 కోట్ల మంది సాధ్యమైనంత త్వరగా, ఈ రోజు నుండి తొమ్మిది నెలలు మించకుండా చెల్లించాలి. ఆ తర్వాత మిగిలిన మొత్తాన్ని మళ్లీ సహారా-ఎస్ఈబీఐ రీఫండ్ ఖాతాకు బదిలీ చేయాలి.

4. ప్రస్తుత ఐ. ఎ. పైన పేర్కొన్న నిబంధనల ప్రకారం పారవేయబడింది.

న్యాయమూర్తి.

[ఎం. ఆర్. షా]

న్యాయమూర్తి.

[సి. టి. రవికుమార్]

న్యూ ఢిల్లీ,

మార్చి 29, 2023.